

Формування ефективної системи фінансового регулювання, аналізу та контролінгу підприємницької діяльності.

УДК 338.24.021.8

**Вакулич М.М., старший викладач кафедри
міжнародних фінансів та банківської справи
Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля**

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Проблема досягнення стійкого зростання економіки України вимагає активізації інноваційно-інвестиційних процесів, переорієнтації з поточного управління і регулювання на довгострокове стратегічне планування. Як зазначають вчені: «Глобалізація, яка стала однією з визначальних характеристик світової економіки ХХІ століття, поставила перед урядами держав проблему пошуку нових форм і методів адаптації національного економічного та політико-правового середовища до сучасних вимог здійснення міжнародних економічних відносин» [1, с. 32].

Як свідчить вітчизняна практика, розроблення стратегій розвитку окремих видів і сфер діяльності не забезпечує їх збалансованості за ресурсами, часом, пріоритетами. Тому, необхідно розробити комплексний механізм інформаційного забезпечення системи управління інвестиційним кліматом в економіці України. Питання державного регулювання інвестиційного клімату України та пошуку шляхів його вдосконалення вивчали такі вчені-економісти, як: Л. Газуда, Г. Іваницька, Г. Мацибора, О. Рогач, Г. Спаський, Ю. Хвесик, Г. Черевко [2 – 7]. Аналіз зазначених джерел свідчить про те, що низка питань, пов'язаних із формуванням механізму державного регулювання інвестиційного клімату економіки України залишаються невирішеними: в науковій літературі присутнє широке різномайття точок зору відносно конкретного змісту інформаційної бази такого дослідження.

Сучасній світовій економіці притаманні, перш за все, зростання уваги до питань ефективності ведення бізнесу в умовах глобалізації фінансових ринків, лібералізації руху капіталу [1, с. 82]. В управлінні інвестиційним кліматом в економіці України значну роль відіграє держава. Державна інвестиційна політика являє собою комплекс економічних, організаційно-правових та інших заходів держави, спрямованих на залучення, розподіл і перерозподіл фінансових ресурсів для забезпечення техніко-технологічної та організаційної бази виробництва з метою отримання конкурентоспроможної продукції [4, с. 122]. Для ефективного функціонування інвестиційної політики та комплексного механізму управління інвестиційним кліматом розроблено організаційно-економічний механізм здійснення інвестиційних процесів в економіці України, який передбачає набір складових інвестиційної політики (суб'єкти, об'єкти, ринки, важелі, інструменти, методи та інші), кожна з яких безпосередньо впливає на формування інвестиційного клімату держави. Роль держави, як суб'єкта управління, об'єктивно потребує чіткого встановлення повноважень, прав, обов'язків відповідних органів державної влади. Основні засади формування інвестиційного клімату базуються на трьох основних складових, що включають правове, наукове та фінансове забезпечення.

Механізм забезпечення управління інвестиційним кліматом в економіці України включає економічні, організаційно-правові та соціальні заходи держави щодо формування середовища для стратегічного розвитку інвестиційного клімату за умови

державної фінансової підтримки, яка реалізується в процесі формування правового, фінансового та наукового сприяння розвитку економіки. Організаційно-економічний механізм державного регулювання інвестиційного клімату представлено на рис. 1. Він є сукупністю принципів, форм і методів з відповідними інституційними і організаційними структурами, що виконують функції, адекватні сучасному стану економіки України з активізації інвестиційного потенціалу з метою забезпечення стійкого економічного зростання.

Процес державного регулювання інвестиційного клімату забезпечує наявність ряду умов, що включають у себе умови ринкового механізму, макроекономічні, екологічні, фінансові і політичні умови, умови мотивації, нормативно-правові, соціальні та етнографічні умови, а також умови інформаційного забезпечення і державного стимулювання. Зважаючи на те, що пріоритети держави, інвестора та об'єкта інвестування не збігаються з причинами, що обумовлено різницею в підходах власників фінансових ресурсів і власників об'єктів інвестування до очікуваного ефекту, головною задачею на державному рівні управління інвестиційним кліматом в Україні є зближення зазначених пріоритетів використання ресурсів з національною концепцією розвитку. На підставі проведеного дослідження розроблено організаційно-економічний механізм планування залучення інвестицій та покращення інвестиційного клімату в економіці України [5, с. 59 – 61]. Важливим елементом удосконалення управління інвестиційним кліматом є розробка та проведення довгострокової інвестиційної стратегії, яка включає три невід'ємні складові, перша з яких базується на реалізації інноваційних досліджень, що включає також проведення фундаментальних і прикладних досліджень. Друга складова – це державне управління інноваційною діяльністю, та удосконалення науково-технологічного та інноваційного забезпечення розвитку національної економіки. В основу раціоналізованої схеми управління науково-технологічним та інноваційним розвитком покладено ідею побудови нової науково обґрунтованої системи державних пріоритетів і надання їм директивних функцій шляхом встановлення безпосередньої відповідальності всіх органів державної влади за їх ефективну реалізацію [7, с. 78]. Координуючу функцію в даній системі має взяти на себе Державний комітет України з питань науки, інновацій та інформатизації.

Формування інноваційної політики має починатися з організації аналітично-прогнозних досліджень, на основі яких готуються пропозиції щодо пріоритетних для України напрямів діяльності в цій сфері. Надані пропозиції аналізуються й уточнюються Радою з питань наукової та інноваційної політики при Президентові України, Держкомітетом (Агентством) України з питань науки та інноваційного розвитку, розглядаються Координаційною радою з проблем інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності економіки і виносяться Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України. Верховна Рада України визначає пріоритети та обсяги бюджетного фінансування науково-технічної та інноваційної діяльності. Рішення про пріоритетні напрями інноваційної діяльності доводиться до відома всіх міністерств і відомств, місцевих органів влади, які повинні не тільки врахувати їх при визначенні своїх пріоритетів, але й нести пряму відповідальність за їх реалізацію в межах своєї компетенції. Державний комітет України з питань науки, інновацій та інформатизації організує міжнародне науково-технічне співробітництво, на конкурсних засадах формує державні інноваційні програми і після затвердження Кабінетом Міністрів України забезпечує їх фінансування та контролює хід виконання. Саме такі програми мають стати найдієвішим важелем реалізації державних пріоритетів у сфері управління інвестиційним кліматом [4, с. 124].

Третя складова стратегії визначає джерела фінансування інновацій, тобто інвестиційну компоненту, яка включає в себе власні та залучені інвестиційні кошти, що

забезпечують модернізацію та структурну перебудову виробничого потенціалу, ефективно освоєння науково-технічних розробок, утвердження на цій основі України як високотехнологічної і конкурентоспроможної держави.

Проаналізований досвід зарубіжних держав дозволив виокремити такі ключові напрями програм стратегічного розвитку та їх імплементації в Україні:

- 1) акценти на факторах фінансового потенціалу, зокрема, досягнення політичної і правової стабільності (досвід Росії);
- 2) інвестування на основі програмно-цільової орієнтації, стратегічної взаємодії наукового і промислового секторів (досвід Естонії);
- 3) забезпечення достатнього рівня фінансової безпеки (досвід Польщі);
- 4) стимулювання інноваційної моделі розвитку (Угорщина);
- 5) сприяння розвитку інфраструктури, партнерства державного і приватного секторів (досвід Чехії, Словенії);
- 6) створення спеціалізованих інституцій зі стимулювання залучення інвестицій та оптимального використання потенційних фінансових можливостей (досвід Чехії, Естонії).

Для забезпечення ефективного інноваційного розвитку економіки доцільно:

- 1) створити фонд сприяння формуванню малих підприємств у науково-інноваційній сфері;
- 2) запровадити мінімальні орендні ставки для малих інноваційних фірм;
- 3) встановити квоти для малих інноваційних підприємств при формуванні державних замовлень на інноваційну продукцію;
- 4) створити керовану інноваційну модель розвитку держави шляхом затвердження національних пріоритетів, на основі яких необхідно започаткувати стратегічні програми розвитку, які об'єднують власні наукові розробки, власний кадровий супровід, вітчизняний виробничий сектор і бізнес.

Проблема досягнення стійкого зростання економіки України вимагає активізації інноваційно-інвестиційних процесів, переорієнтації з поточного управління і регулювання на довгострокове стратегічне планування. Як свідчить вітчизняна практика, розроблення стратегій розвитку окремих видів і сфер діяльності не забезпечує їх збалансованості за ресурсами, часом, пріоритетами. Тому, на сьогоднішній день важливого значення набуває створення організаційно-економічного механізму державного регулювання інвестиційного клімату, що забезпечить інтеграцію України до сучасної глобальної світової економічної системи як технологічно розвиненої держави з відповідним рівнем розвитку інноваційної політики та чітко сформованими стратегічними цілями.

Список використаної літератури

1. Кузнецова С.А. Побудова ефективної системи фінансового менеджменту в нестабільній економіці: теорія та методологія / С.А. Кузнецова // Академічний огляд, 2011, № 1 (34), – С. 32.
2. Кузнецова С.А. Оцінка об'єктів та фінансова звітність спільної інвестиційної діяльності без створення юридичної особи / С.А. Кузнецова // Академічний огляд, 2012, № 2 (37), – С. 82.
3. Кузнецова С.А. Инвестиционная позиция и учетная информация: глобальные изменения и локальные решения / С.А. Кузнецова // Периодический всероссийский научный журнал «Основы экономики, управления и права», Изд. «Самарский университет», 2012. – С. 49.

4. Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України: проблеми та політика активізації: монографія / В. С. Кравців, М. І. Мельник, В. Б. Антонов; НАН України, Ін-т регіон. дослідж. — Л., 2011. — 366 с.
5. Россоха В.В. Інноваційна парадигма управлінської діяльності / В.В. Россоха // Агроінком. — 2005. — Вип. 5-6. — С. 59 – 61.
6. Марченко Н.А. Рейтингова оцінка України за рівнем інвестиційної привабливості / Н.А. Марченко // Науковий вісник ЧДІЕУ. — 2011. — № 2 (10). — С. 94-100.
7. Мусіна Л.А. Формування та реалізація державної політики сприяння розвитку інноваційних виробництв і технологій/ Л.А. Мусіна// Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр. — К.: НДЕІ, 2012. — № 5(132). — С. 78 – 82.
8. Гаврилюк О.В./ Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України/ О. В. Гаврилюк // Фінанси України. — 2011.— №2. — С. 68 – 81.
9. Зростання інвестиційної привабливості. — УКАБ. — [Електронний ресурс] — Режим доступу <http://www.agribusiness.kiev.ua>
10. Офіційний сайт «Дослідного центру Brookings Institution» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.brookings.edu/>

Науковий керівник: Кузнецова С.А. — доктор економічних наук, професор, академік АЕНУ, завідувач кафедри міжнародних фінансів та банківської справи Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля

Вакулич Марія Михайлівна, старший викладач кафедри міжнародних фінансів та банківської справи Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля

Електронна адреса: mariavakulich@mail.ru
Контактний телефон: +380639645825